

Dubultdiagnozes – alkohola lietošana un šizofrēnija – klīniskās īpatnības stacionāra pacientēm

Aļina Gorbačova, Biruta Kupča, Ļubova Renemane

*Rīgas Stradiņa universitāte,
Psihiatrijas un narkoloģijas katedra, Latvija*

Ievads. Šizofrēnija skar cilvēkus neatkarīgi no to piederības pie noteiktas rases, kultūras vai sociālā slāņa. Visbiežāk šī slimība sākās jauniem cilvēkiem (sākot no 20 gadu vecuma), taču tā var rasties arī jebkurā citā vecumā, sākot no vēliniem pusaudžu gadiem. Iespēja dzīves laikā saslimt ar šizofrēniju ir aptuveni 1% iedzīvotāju.

Pēdējos gados pieaug interese par to pacientu ārstēšanas iespējām, kam ir gan psihotiskā simptomātika, gan vielu atkarības. Saskaņā ar literatūras datiem apmēram pusei šizofrēnijas slimnieku anamnēzē ir atkarību izraisošu vielu lietošana. Pēdējo 20 gadu statistikas pētījumi pierāda, ka pacienti ar psihozēm parasti lieto nikotīnu, alkoholu un kanabinoīdus (tieši šādā secībā biežuma ziņā). Sieviešu alkoholisms ir īpaši bīstams, sevišķi 14–18 gadus vecu meiteņu grupā. Alkohola lietošana bērna ieņemšanas un grūtniecības laikā nosaka arī demogrāfiskas problēmas valstī.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Pētījumā iekļautas VSIA “Rīgas Psihiatrijas un narkoloģijas centrs” trīs sieviešu nodaļas. Atlasītas visas pacientes ar diagnozi “šizofrēnija”, kuras ārstējas nodaļā noteiktā datumā. Alkohola atkarības diagnostika tika veikta ar AUDIT (*Alcohol Use Disorders Identification Test*).

Analizējot iegūtos datus, tika izdalītas divas pacientu grupas: 1) šizofrēnijas slimnieces ar pārmērīgu alkohola lietošanu (pēc AUDIT testa 8 punkti un vairāk); 2) nekaitīga alkohola lietošana (pēc AUDIT testa mazāk par 8 punktiem). Minētās grupas tika salīdzinātas pēc vecuma, stacionēšanas biežuma VSIA “Rīgas Psihiatrijas un narkoloģijas centrs” pēdējo 5 gadu laikā, tika vērtēta šizofrēnijas pozitīvās un negatīvās simptomātikas izteiktība (ar PANSS).

Rezultāti. Izlasi veidoja 63 pacientes ar diagnozi šizofrēnija (F2). Divdesmit vienai pacientei (kas atbilst 33,3%) pēc AUDIT testa bija 8 punkti un vairāk (1. grupa). Četrdesmit divām pacientēm (66,7%) pēc AUDIT testa bija mazāk par 8 punktiem (2. grupa), kas atbilst nekaitīgai alkohola lietošanai. Pirmās grupas pacientes bija gados jaunākas, viņām ir lielāks hospitalizāciju skaits, salīdzinot ar 2. grupas pacientēm ($p < 0,05$ – statistiski ticama atšķirība).

Pacientēm, kas lieto alkoholu, ir mazāk punktu negatīvās simptomātikas skalā (PANSS), salīdzinot ar pacientēm, kas nelieto alkoholu ($p < 0,05$ – statistiski ticama atšķirība). Pacientēm, kas lieto alkoholu, ir vairāk punktu pozitīvās simptomātikas skalā (PANSS), salīdzinot ar pacientēm, kas nelieto alkoholu ($p > 0,05$ atbilst normālsadalījumam).

Secinājumi.

1. Alkohola pārmērīga lietošana šizofrēnijas slimniekiem ir aktuāla problēma.
2. Alkohola lietošana ir sevišķi izplatīta jaunu pacientu vidū.
3. Alkohola lietošana šizofrēnijas slimniecēm nozīmīgi palielina hospitalizācijas skaitu un līdz ar to pasliktina pacientes dzīves kvalitāti, rada problēmas ģimenē un darbā.
4. Katra hospitalizācija rada ekonomisku slogu.
5. Alkohola lietošana šizofrēnijas slimniecēm nelabvēlīgi ietekmē pozitīvo simptomātiku.
6. Pārmērīga alkohola lietošana korelē ar mazāk izteiktu šizofrēnijas negatīvo simptomātiku.
7. Alkohola atkarīgu šizofrēnijas slimnieku ārstēšanā jāiesaistās gan psihiatram, gan narkologam.